

## Navnet FOLDEN (FALEN)

Navnet Falen er beslektet med den urnordiske navneformen \**Fal(ah)*, på Gotisk *Filhan* og gammelhøytysk *Felahan*, som betyr landskap, område eller land. På norsk er det tilsvarende ordet *Fold*, og gjenfinnes i navnene på en rekke norske kommuner som:

Folden (1837–1887), Nordfold (1887–1964), Foldereid (1886–1964), Sørfold og Folldal, og på de to norske fylkene Østfold og Vestfold.

I Norge har ordet i betydningen *landskap* og *flate* blitt brukt om de ytre, brede delene av fjorder. *Folda* [få|'la] ble tidligere brukt på denne måten om Oslofjorden, og har gitt opphav til stedsnavnet Follo.

Havstykket Folda i Nord- og Sør-Trøndelag har gitt opphav til bygdenavnet Foldereid i Namdalen og navnet Foldafjorden mellom Nærøy Fosnes i Nord-Trøndelag. Som norsk elvenavn, er det av språkforskeren Sopus Bugge tolket som «den brede, den som danner en bred Flade». Det brukes om Follaelva i Verran og den tilknyttede bygden Follafooss, om Folla i Holtålen, om Folda i Rindal på Nordmøre, om elva Folla i Hedemark og Oppland og den tilknyttede Folldal, og om elva Folda i Nord-Aurdal.

Navnet Westfalen forekommer første gangen i året 775 under navneformen *Westfalai* i de kongelige frankiske annaler *Annales Regni Francorum*. Der er det betegnelsen på en stamme blant sakserne som bodde vest for elven Weser. De gamle sakserne kalte den vestlige delen av deres territorium for Westfalen, den midterste for Engern og den østlige for Ostfalen.

Den anonyme saksiske poeten Poeta Saxo, skrev således i sine *Annales de gestis Caroli magni imperatoris libri quinque* («Annaler om gjerningene til keiser Charlemagne i fem bøker») fra mellom 888 og 891, at der fantes tre saksiske stammer: Ostfalai, Westfalai og Angrarii («*congregatis Saxonibus de diversis pagis, tarn de Westfalahis et Angrariis quam et de Ostfalahis*»). I eldre tekster fra Sachsenland, skrevet under Karl den stor, omtales også et Gau ved navn *Fahala* som hadde sitt sete i Hildesheim, men ingen stamme med navnet Falen.

Gjennom de gamle skriveformene *Falahi*, *Falachi* og *Falaha*, som betyr «bonde» i betydningen «landmann», «mann i et område eller landskap (*Falen*)», oppstod også navnet *Valhala*, *Walhala* eller Valhall, som i norrøn mytologi er æsenes store festhall. I forordets avsnitt 10 av sin ”Den yngre Edda”, knyttet Snorre Sturlason således guden Odin til sakserne, ved å omtale hans tre sønner som *Veggdegg* (konge over Ostfalen), *Beldegg* (konge over Westfalen) og *Sigge* (konge over frankerne).

Roy Vestlund